

Vergaderjaar 2023–2024

32 761

Verwerking en bescherming persoonsgegevens

Nr. 299

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 mei 2024

Tijdens het ordedebat van 19 maart 2024 verzocht het lid El Abassi (DENK) naar aanleiding van een bericht in de NRC van 18 maart 2024 om een brief over de internetmonitoring bij de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) en het vermeende volgen van personen met nepaccounts (kenmerk 2024Z04577). Ook de Vaste Kamer Commissie Justitie en Veiligheid verzocht om een brief over dit onderwerp (kenmerk VKC 123638). Over dit onderwerp is in het recente verleden veel met uw Kamer gedeeld, zowel in Kamerbrieven en antwoorden op Kamervragen als in diverse debatten. Het bericht in de NRC bevat hierover geen nieuwe informatie. De essentie van het met uw Kamer hierover gevoerde debat zet ik in deze brief nog eens uiteen.

Gelijktijdig met deze brief is ook het antwoord op de Kamervragen van de leden Six Dijkstra (Nieuw Sociaal Contract) en Van Nispen (SP) over ditzelfde bericht verzonden.

Ontwikkeling internetmonitoring bij de NCTV

In een brief van 12 april 2021 aan uw Kamer is uitvoerig ingegaan op de geschiedenis en het doel van de internetmonitoring bij de NCTV destijds.¹ Toegelicht is dat de NCTV voor het onderkennen van dreigingen en een actueel beeld van de reeds onderkende dreigingen sinds 2006 gebruik maakt van internetmonitoring. Het doel van de internetmonitoring was om uitlatingen op sociale media, die door gebruikers zelf openbaar zijn gemaakt, te kunnen lezen ten behoeve van het duiden van fenomenen of trends op het gebied van terrorisme en de nationale veiligheid. In die brief staat tevens dat de NCTV in verband met de opkomst van sociale media, sinds 2009 gebruikmaakte van een gefingeerd account om ontwikkelingen op bijvoorbeeld Facebook en Twitter te kunnen analyseren, in het licht van nationale veiligheid. In de brief staat ook dat de NCTV in april 2021 met het gebruik van dit account is gestopt. In juli 2021 is de NCTV in het

¹ Kamerstukken II, 2020/21, 32 761, nr. 180.

geheel gestopt met internetmonitoring nadat de Autoriteit Persoonsgegevens zich bij brief van 8 juli 2021 op het standpunt had gesteld dat het Organisatiebesluit Justitie en Veiligheid niet als grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens kan dienen.² Een overzicht van belangrijke momenten in de ontwikkeling rond de internetmonitoring bij de NCTV vindt u in de bijlage bij deze brief.

Wet coördinatie terrorismebestrijding en nationale veiligheid

Inmiddels is, met inachtneming van hetgeen in debat met uw Kamer is gewisseld en door uw Kamer ingediende moties, een wettelijk kader voor de NCTV vastgesteld. De Wet coördinatie terrorismebestrijding en nationale veiligheid is op 23 oktober 2023 in de Tweede Kamer behandeld en op 28 oktober 2023 is de wet met ruime meerderheid aangenomen. Op 5 december 2023 is de wet in de Eerste Kamer aangenomen, eveneens met ruime meerderheid van stemmen.

Met deze wet gaat de NCTV terug naar de kerntaak, te weten: coördineren. Analyse is geschrapt als zelfstandige taak en het signaleren, analyseren en duiden van trends en fenomenen waarbij publiek toegankelijke (online) bronnen kunnen worden geraadpleegd vindt alleen nog plaats ten dienste van de coördinatie taak. De Wet coördinatie terrorismebestrijding en nationale veiligheid zal in werking treden op een nader te bepalen moment, als de algemene maatregel van bestuur waarin volgens de wet nadere regels moeten worden gesteld gereed is. Als de wet in werking is getreden – maar niet eerder dan nadat aan de voorwaarden die in wet en in de algemene maatregel van bestuur zijn gesteld kan worden voldaan – zal de NCTV ten dienste van de coördinatie taak de internetmonitoring waarbij persoonsgegevens mogen worden verwerkt hervatten.

Toezicht op de naleving

Het toezicht op de naleving van de wet op vindt straks op drie manieren plaats. Door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), door het aanstellen van een functionaris gegevensbescherming bij de NCTV specifiek voor de uitvoering van deze wet en door de Inspectie Justitie en Veiligheid voor de normen in de wet die niet onder de reikwijdte vallen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In de wet is expliciet opgenomen dat de NCTV geen onderzoek mag doen gericht op personen of organisaties.³

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D. Yeşilgöz-Zegerius

² Kamerstukken II, 2021/22, 32 761, nr. 200.

³ De NCTV kan wel op persoonsniveau kijken op grond van andere wettelijke taken, zoals bijvoorbeeld in het kader van bewaken en beveiligen (op grond van de Politiewet) en op grond van de Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding.

OVERZICHT BELANGRIJKE MOMENTEN ROND DE INTERNETMONITORING BIJ DE NCTV

- **December 2007** Vijfde voortgangsrapportage terrorismebestrijding over onder meer een pilot internetmonitoring.⁴
- **19 januari 2007** NCTb Fenomeenstudie jihadisten en het internet, over onder meer de bevindingen naar aanleiding van de internetmonitoring.⁵
- **8 oktober 2014** melding bij het meldingsregister van het College bescherming persoonsgegevens op grond van de toen geldende Wet bescherming persoonsgegevens over «het onderzoek op publiekelijk beschikbare, open internetbronnen, waaronder sociale media, ten behoeve van macroanalyses op het gebied van terrorisme en nationale veiligheid».
- **25 mei 2018** NCTV start het project «Implementatie AVG». Dit leidde tot een doorlopend privacyproject gericht op naleving van de AVG.
- **Februari 2020** start project Taken en Grondslagen met als doel te onderzoeken bij welke NCTV-activiteiten de juridische grondslag, met name in relatie tot de verwerking van persoonsgegevens, een knelpunt zou kunnen vormen en waar juridische versteviging nodig is.
- **9 april 2021** publicatie NRC over onder meer de internetmonitoring door de NCTV.
- **12 april 2021** Kamerbrief over de internetmonitoring en het gebruik van een gefingeerd account.⁶
- **13 april 2021** Debat tijdens het mondelinge vragenuur naar aanleiding van het artikel in de NRC.
- **21 mei 2021** Kamerbrief Rol en taken van de NCTV.⁷
- **15 juni 2021** Debat over de werkwijze van de NCTV. Tijdens dat debat zijn vragen gesteld over de internetmonitoring en het doel hiervan.
- **2 november 2021** Antwoord op schriftelijke vragen van het lid Koekkoek (Volt) over juristen van de NCTV die oordeelden dat de eigen dienst onrechtmatig handelde bij het verzamelen van privacygevoelige gegevens over burgers.⁸
- **9 november 2021** Wetsvoorstel verwerking persoonsgegevens coördinatie en analyse terrorismebestrijding en nationale veiligheid.
- **2 juni 2022** tweede debat over de werkwijze van de NCTV. Tijdens dit debat toonde uw Kamer zich kritisch over de wijze waarop de analysewerkzaamheden een plaats kregen in het wetsvoorstel. Mede naar aanleiding van dit debat en tijdens dat debat ingediende moties wordt het wetsvoorstel op fundamentele punten aangepast.
- **20 september 2023** nota van wijziging, wetsvoorstel gaat verder onder de naam «coördinatie terrorismebestrijding en nationale veiligheid». Analyse vervalt als zelfstandige taak.
- **28 oktober 2023** Wet coördinatie terrorismebestrijding en nationale veiligheid aangenomen in de Tweede Kamer.
- **5 december 2023** Wet coördinatie terrorismebestrijding en nationale veiligheid aangenomen in de Eerste Kamer.

⁴ Kamerstukken II, 2006/07, 29 754, nr. 94.

⁵ Kamerstukken II, 2006/07 29 754, nr. 95.

⁶ Kamerstukken II, 2020/21, 32 761, nr. 180.

⁷ Kamerstukken II, 2020/21, 29 754, nr. 131.

⁸ Aangangsel Handelingen II 2021/22, nr. 515.